

Beeldend kunstenaar **Efrat Zehavi** en portretten van haar poppen.

FOTO SREMCO KOERS

MULTICULTURELE KUNST

Monumentjes voor onbekende Rotterdammers

In anonimiteit levende Rotterdammers een gezicht geven. Dat is de 'ziel' achter de kleiportretten van kunstenaar Efrat Zehavi (43) en haar 'Anonymous Glossy'.

Door **Caspar Naber**

ROTTERDAM. Een vrouw uit Curaçao die als achtjarige haar moeder verloor en opgroeide bij een tante in het Oude Westen, een gepensioneerde Marokkaanse gastarbeider die romantische schilderijen maakt in een verpleeg- en verzorgingshuis, een Bosnische immigrant met een oorlogsverleden, de timmerman die haar studio in de Drievriendenstraat verbouwde. Het is een greep uit de tientallen kleipoppen in Efrat Zehavi's werkruimte. Levens-echte gezichten kijken bezoekers bewegingloos aan. Kleikleur, gezichts-uitdrukking, armhouding en kleding verschillen.

De verzameling 3D-poppen, elk zo'n 40 centimeter hoog, doet denken aan een miniatuur wassenbeeldenmuseum. De kunstenaar moet erom lachen. „Het zijn inderdaad allemaal beeldjes van echte mensen. De meeste ontmoette ik toevallig. Op straat, in de bibliotheek, bij een kunstveiling. Ik observeerde hen, flirtte soms een beetje en vroeg dan verlegen of ik een kleiportret van hen mocht maken.”

Zehavi liet zich inspireren door de oude Egyptenaren. Die gebruikten al bijenwas. Zelf geeft ze de voorkeur aan Plastiline, een niet verhardende

boetseerlei. „Ik speelde ermee tijdens mijn jeugd in Haifa. Het is het de meest bekende kinderklei in Israël.” Hoe verbaasd de mede-Rotterdamers ook reageerden op haar aparte portretverzoek, de meesten gingen erop in. Sommigen weigerden vanwege het geloof. „Eentje zei dat je alleen gezichten mag maken van doden”, herinnert de kunstenaar zich.

Haar keuze voor kleiportretten heeft ook te maken met haar artistieke wortels. Die liggen bij de kunstacademie in Jeruzalem. Ze volgde er de opleiding schilderkunst. Een vakantie in Europa deed haar van gedachten veranderen. „Ik zag in musea zoveel impressionistische en expressivistische werken dat ik dacht: alles is al eens gedaan. Ik moet een

andere uitingsvorm verzinnen.”

Zehavi, die in 2001 naar Nederland kwam en in Rotterdam het Piet Zwart Institute doorliep, maakte de afgelopen tien jaar zo'n 300 kleiportretten van onbekenden, onder wie vele Rotterdammers.

Vervolgens maakte ze kleipoppen, maar die vond ze uiteindelijk te beperkt. „Elke geportretteerde heeft verhalen, verlangens. Gaandeweg groeide het verlangen daar iets mee te doen. Iets wat ik niet kwijt kan in exposities: tekst en beeld. Om mensen die niet gezien worden een podium te bieden. In een kunstwerk vermomd als glossy. Een monument voor anonimiteit.” Op 15 december wordt Anonymous Glory gepresenteerd in kunstcentrum TENT.